

"קריסת הכיפה" - לזכרו של ד"ר ראובן פדהצור ז"ל 4.4.2015

היום מלאה שנה למותו של ידידינו, ד"ר ראובן פדהצור ז"ל, בתאונת דרכים טרגית. לזכרו, מובא שנית, מאמר שראובן פרסם בעיתון הארץ לפני מספר שנים, שהינו רלוונטי גם היום.

קריסת הכיפה - ראובן פדהצור, הארץ, 26.08.2011

די היה בגראד אחד קטלני שנחת בבאר שבע כדי לשים קץ ל"קונצפציית כיפת ברזל". למשבחי הקונצפציה הזאת ומצדדיה היו שלושה טיעונים. האחד, שמערכת כיפת ברזל, שתגן ביעילות על האזרחים, תעניק גמישות לקובעי המדיניות; הם לא יאלצו להגיב מיד על מתקפות רקטות. השני, שלעצם הצבת כיפת ברזל יש השפעה פסיכולוגית מרגיעה על האזרחים. הם חשים שמגינים עליהם וביכולתם לנהל את שגרת חייהם בלא חשש. הטיעון השלישי היה, שבעצם הצבת המערכת יש משום הרתעה כי משגרי הרקטות יבינו שאין טעם לירות שכן הרקטות ייורטו. השבוע התברר מה שהיה ברור לכל מי שלא הסתנוור מפסטיבל ההצלחה של יירוטי כיפת ברזל: שלושת הטענות הללו אינם רלוונטיים. כל זאת, יש לומר, בלי לזלזל בהישג הטכנולוגי של מפתחי המערכת - משום שאין זה דבר של מה בכך ליירט רקטות.

שטח ההגנה של מערכת כיפת ברזל הוא קטן יחסית, ולכן סוללה המוצבת באשקלון אינה יכולה להגן על אשדוד, וסוללה המוצבת כדי להגן על יבנה לא תוכל להגן על אשקלון. מכאן, שכדי להגן ביעילות על כל, או רוב, היישובים הנמצאים בטווח הרקטות מעזה יש להציב מספר גדול מאוד של סוללות כיפת ברזל, שעלותן כה גבוהה, עד שקיים ספק אם ניתן לעמוד בה.

בנוסף הוכח מה שהיה ברור מלכתחילה: ההגנה של כיפת ברזל אינה הרמטית. אם חלק לא מבוטל מתוך כמה עשרות רקטות המשוגרות חודרות את מסך ההגנה של כיפת ברזל, נקל לשער מה יקרה כשישוגרו אלפי רקטות, כפי שבמערכת הביטחון צופים שיקרה בעת הסלמה כוללת. במקרה כזה, ומעל מספר מסוים של רקטות (כמה מאות ביום), מערכת כיפת ברזל מפסיקה להיות רלוונטית.

זאת ועוד, אם יתממש תסריט אלפי הרקטות, מלאי טילי כיפת ברזל ייגמר בתוך זמן קצר יחסית שכן עקב עלותם הגבוהה ניתן לרכוש כמות מוגבלת מהם. גם אם יואץ קצב ייצור הסוללות הנוספות של כיפת ברזל (היום יש שתיים), יחלפו חודשים רבים ואף שנים עד שיהיה אפשר לעבות את מערך הסוללות.

אסור להתעלם מכך, שבעוד בהגנת אשקלון ובאר שבע יעילות כיפת ברזל רחוקה משלמות, המערכת אינה יכולה להגן כלל על יישובי עוטף עזה. כך שהמערכת אינה רלוונטית לאזרחים שההגנה עליהם עמדה ביסוד הרעיון לפיתוחה.

לכן על שר הביטחון להורות מיד על הטסה לארץ של שתי מערכות הגנה אחרות, שעד היום מערכת הביטחון מתנגדת אפילו לדון ברכישתן. האחת - מערכת הלייזר המכונה "נאוטילוס" או "סקיי גארד". האחרת - תותח "וולקן פלנקס".

שתי המערכות הן מבצעיות, וניתן להציבן במהירות באזור הדרום. מערכת הלייזר עברה יותר מ-40 ניסויים, שבמהלכם יירטה בהצלחה את כל הרקטות ופצצות המרגמה שנורו לעברה. היצרן, "נורתרופ גרומן", כבר הודיע למערכת הביטחון לפני שנים, שהוא מוכן להציב את המערכת בישראל במחיר נמוך למדי. מחיר הפעלת מערכת הלייזר נמוך לאין שיעור ממחיר היירוטים של כיפת ברזל. התותח מגן ביעילות רבה על הצבא האמריקאי בעיראק מפני רקטות ופצצות מרגמה, והוא מוצלח מאוד בהגנה על מטרות נקודה. באמצעותו ניתן להגן על תחנת הכוח באשקלון, לדוגמה, וגם על שדרות על ידי הצבת כמה תותחים ליד העיר.

מי שעוקב אחרי דרך קבלת ההחלטות על אמצעי ההגנה מפני רקטות אינו יכול להתעלם מהתחושה, שמי שמגבשים את מדיניות ההגנה (מפא"ת - מינהל הפיתוח במשרד הביטחון) מבקרים בחריפות את מערכת הלייזר ואת התותח רק מתוך חשש, שאם אלה יוצבו ויתבררו כיעילים, יבקרו אותם על שהחליטו על פיתוח מערכת יקרה ככיפת ברזל תוך כדי התעלמות ממערכות אחרות זולות ויעילות יותר.

על שר הביטחון להראות אחריות ולהתעלם מהתנגדות מפא"ת להבאת שתי מערכות ההגנה. במצב הקיים, וכאשר הצפי הוא להסלמה ולשיגורים רבים על העורף, אין לאהוד ברק וגם לא לציבור האזרחים מה להפסיד. גם אם ביצועי הנאוטילוס והוולקן פלנקס לא יהיו מושלמים, ברור שהמערכות הללו יתרמו להגנה מפני האיום מעזה. פגיעה ביוקרת אנשי מפא"ת אינה שקולה לצורך להגן על תושבי הדרום.

<http://www.haaretz.co.il/opinions/1.1373069>